

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Az élet kenyere.

A forró nyári napsugár máskor is érlett számunkra életadó magvakat, de áldása soha nagyobb jótétemény nem volt, mint a háborús nyomorúságok e harmadik, kimerülésre hajló esztendejében. Míg máskor boldog közömbösséggel, vagy megszokás szülte csendes hálaérzettel vettük tudomásul, hogy a föld a nyárban újra megadta vetésének kamatos kamatját s ha esetleg szűknek bizonyult a termés hozadéka, bízó reménységgel vártuk a hiány más-honnan való pótlását, — ma a bezárt szükség s a keserű nélkülözésre ítéltetés idején Isten legnagyobb áldásának érezzük azt, melyért buzdón epedeztünk, annyit imádkoztunk s oly sokat verejtékeztünk. Hála Istennek, — van kenyérünk, rebegi ma a föld áldására tekintve, millió és millió ajk. Van kenyér . . . ez minden földi küzdés célja s az emberek legnagyobb része éjet-napot összesz érte, könnyet, verejtéket, gondot, munkát a roskadásig nem sajnál, csak hogy minél nagyobbat biztosíthasson e kenyérből magának. Mennyi küzdelemről, mennyi érdemtelen tülekedésről, mily sok szeretetlenségről, sőt szándékos gyűlölségről tudna számot adni ez életeszköz, ha megmondhatná, hogy miként és mily mértékben jutott egyiknek-másiknak kezébe! . . .

Ma a földi kenyér szükségességének oly egyetemesen átértett idejében olyan helyénvaló arról beszélni, hogy van az életnek másik kenyere is, melyet nem az anyaföld terem, hanem Isten állandó kegyelme nyújt s amelynek az a hivatása, hogy megelégtse, e világi élet küzdő színterén magasabb rendű táplálékkal lássa el az Isten után vágyakozó lelkeket. Az újszövetség úgy szól erről az eledelről, mint mennyei kenyérről, az életnek igazi kenyéréből s az Úr Jézus Krisztust azonosítja annak fogalmával. Vajjon, ha most a földi aratás által is kinyilat-

koztatott legidősebb pillanatban föltennők a kérdést, hányan érzik e magasabb és egyedül örökkévaló mennyei eledelnek, — melynek jó-ságáról, hasznáról, nélkülözhetetlenségéről elméletileg bizonyára minden keresztyén embernek tudomása van, — olyan, vagy még nagyobb szükségét, mint a földi kenyérnek, mi volna a kérdésre a felelet? . . . Vajjon, ha megszámlálnók az érte komolyan, kitartással, önmegtartóssal és hívő reménységgel küzdők számát, a világi kenyérért mértéken túl küzdők tömegéhez viszonyítva minő arányszámot kapnánk? . . . Vajjon most, az új kenyér birtokában érzik-e és hiszik-e igazán az emberek, hogy aki abból a másik kenyérből eszik, az soha többé meg nem éhezik s akarnak-e belőle megelégtetni, ha csak kevesen is? . . . Amily szükséges e két eledelt egymással időnként szembe állítani, éppen olyan szomorú megállapítani, hogy míg az elsőből a természeti szükségességen túl is szinte mindenki minél nagyobb mennyiséget igyekszik magának biztosítani, — a másiknak élvezetére a lélek indításából oly kevesen vágnak. Pedig mennyire föltötte áll a lélek a testnek s milyen más szellemkölcsei tartalommal tudná megtölteni, mily más szellemben és eredménnyel tudná kormányozni a világot a test előtt! A túlhajtott testiség, anyagelvűség következménye a bűn minden formájában: az embergyilkos háborúk, a szeretetlenség tobzódása, az erkölcstelenség fölburjánzása, az ember neme-sebb alkotórészének: a léleknek teljes kiszáradásra ítéltése. A lélek mennyei eledellel való táplálása azonban míg nem kívánja a test jogosult igényei elhanyagolását, csak azoknak a józan önmérséklet határai közé szorítását, addig olyan javak birtokába juttatja az embert, melyek méltán a teremtés koronájává, Isten képmásává dicsőítik, az örökkévalóság részesévé, a Krisztus örökös társává, Istenországának polgárává avatják. Ha hamis jelszavaknak félre-

vezető hatása alatt s a testiség édesebben vonzó, könnyebben kielégíthető elvének hódolva e világ nagy része el is feledkeznék amaz örök mennyei eledel, a lélek kenyere vételének szükségességéről, kell lenni valakiknek, kik a vásári zsvajt, a bűn fegyvereinek ropogását is keresztül harsogva fülébe mennydörögjék: a lélek drágább, mint a test, s most a földi takarás idején eléggé nem hangsúlyozható emlékeztetéssel eleibe tárják: ha a test eltartása fontos, a lélek megelégtetése is felette szükséges!

A régi hittelfogás szerint az örökélet eledelének vételén bizonyos isteni büntetés, átok nyugodott. A babyloni híres Adapa mythusban Adapanak egy előző bűnéért az a büntetése, hogy isteni tanácsadója biztatására hallgatva, a büntetéstől való félelmében visszautasítja Anu isten kezéből a mennyei eledel elfogadását. Az ó-szövetségben kiüzé Isten Ádámot engedetlen-ségeért az Éden kertjéből, hogy „ki ne nyújtsa kezét, hogy szakasszon az élet fájáról is, hogy egyék s örökké éljen”. (I. Móz. 3. 21. b. v.) A Jézus Krisztusban az Istennek a földre alászállt kegyelme ingyen kínálja e legnagyobb áldást mindenkinek, ki azt hittel elfogadni s élvezni akarja. Nem gondoljuk, hogy váltságunk legbiztosabb valósága s tökéletesedésünk legerősebb záloga volna, ha e kegyelemből oly bőségesen felénk nyújtott mennyei kenyeret is oda-helyeznők földi eltartásunk asztalára s époló kiadósan élnénk vele, mint ama másikkal? Bizony békesség hajlékává, istenfiak szerető együttélésévé s az Isten dicsőségének templomává magasztosulna e föld. Kísértjük meg azzá tenni!

Dr. Varga Zsigmond.

Baltazár püspök az ojtózi szorosban.

Keleti haretó, 1917 június 16.

„Halló! Itt hadtest. Ott református hadosztály-lelkész úr? Méltóztassék tudomásul venni, hogy dr. Baltazár Dezső debreczeni református püspök úr fiával, Kiss Ferenc debreczeni egyetemi tanár úr kíséretében, június 13-án vasúttal Bereczkbe érkezik, hogy a hadosztályok harc vonalait meglátogassa. Kérem fogadtatására és kalauzolására befáradni s egyben a tábornok urat értesíteni. Danke. Schluss!”

Még ilyen öröme nem hívott a tábori telefon tutulása, mint most. Hamarosan megtesszük az intézkedéseket s a front mögötti legutolsó vasútállomásra, Bereczk pályaudvarára sietünk. Kivételesen derűs ég mosolyg le ránk, midőn berobog a katonákkal zsúfolásig telt vonat. Két esőköpenyes, két utazósapkás, magas úr, egy harmadik ifjú társuk ki-

séretében úgyszólván egyedüli polgári utasai a vonatnak. Baltazár püspök, Kiss Ferenc egyetemi tanár és Baltazár János ezek a civilek, akik azzal, hogy a vonatról ime lelépnek, a legszűkebb haditerület földjére, — mintegy katonákká avatták magukat. A velem elébük siető alezredes/s a többi tisztek kellemesen lepődnek meg, hogy előkelő vendégeink minden conventionalis külső pompa, fény nélkül jelentek meg, oly egyszerűségben, kiknek az úton s további vándorlásaikon is hűséges kísérőjük és ciceronejük Vietorisz László ág. ev. tábori lelkésztestvérünk, a hadseregpáncsnokság megbízásából, a mi hadseregünk operációs területére.

A hadtestparancsnokságnál a megéhezett vendégekre váró jó ozsonna közben kezdjük meghányi-vetni az úttervet. Előttünk a vezérkari térképek. Magyarozgatjuk, mutogatjuk az egyes hadosztályok, ezredek, csapatok elhelyezkedését s a hozzájuk vezető úgynevezett „úttakat”. Úttakat, — úttalan hegyormokon, szakadékokon, őserdőkön, kopár sziklahátakon keresztül, ahol minduntalan egy-egy olyan helyre torkollik az ösvény, amelyet belőve tart az ellenség! — Legfőbb óhajta a püspöknek, hogy az én hadosztályom (az „előre Arz“-hadosztály) elítéscapatját, a nyolcvankettes székely fiúkat keresse fel. Sehogy sem akar belényugodni, hogy ez lehetetlen, a hozzájuk vagy 14 nagy hegyen át vezető gyalogút rendkívüli hosszúsága és leírhatatlanul fárasztó volta miatt, — bárhogy bizonyodik a vezérkari főnök s magam is, aki sokszor bejártam már ez irgalmatlanul nehéz terepet. Végre Kiss Ferenc érvelése győz: — ki van szabva a marsrute szerint az ojtózi harc vonalra 2 nap, már pedig ehhez a csapathoz egy nap az út csak oda, egy nap vissza, magát a vonalat bejárni és functiót végezni tehát idő sem maradna. Hosszasabb tanácskozás után az a megállapodás, hogy egy közelebbeső, de nem kevésbé veszélyes és kritikus vonalat tartó ezredet, a 313. honvédezredet látogatjuk meg, közben a tartalékok között is végezve istentiszteletet. Telefonálgatás ide s tova, parancsok osztogatása ehhez és ahhoz a páncsnoksághoz s a terv nyélbe van ütve.

Bejárjuk az összebombázott s harmadában porrig égett Bereczket. Az itt elhelyezett tábori kórház összes betegeit végiglátogatjuk. A püspöknek mindenütt van egy pár kedves, meleg, bensőséges szava. Itt-ott halózik egy-egy. Viaskodik az utolsó, legnagyobb, legerősebb bensűvel. Szenvedő véreink, különösen tiszántúli kerületünk fiai boldogan sugárzó arccal ismerik fel püspöküket. Majd a kegyeletes gondnal rendben tartott „hősök temetőjét” tekintjük meg. A halál békés egyességében nyugszanak itt együtt hősi halált halt református atyánkfiai a katolikus, zsidó, mohamedán vitézekkel, sőt az itt elpusztult román és orosz hadifoglyokkal. Fejfa,

kereszt, orthodox kéttős-kereszt mind egyformán megkoszorúzza.

Visszatérve, az állomásparancsnokság előtt az állások vizsgálatából most érkezett Sorssich Béla altábornagy fogadta püspökünket. Kemény, szigorú, határozott katona-ember az excellentiás úr, Durazzo megvívója, de amellettetőtől-talpig igazi magyar úr, a magyar karakter minden szívélyességével, figyelmességével, szeretetreméltóságával. Az előkelő vendégek tiszteletére berendelt zenekar, — a közénk beosztott német csapatok orkesztere, fényes műsorú térzenét adott. Pompásan nűanszirozott, izlésesen vezetett összjátékuk elsőrangú műelvezetet nyújtott, különösen a zeneértőknek.

Másnap kora reggel, csepergő esőben indulunk útnak kifelé 3 könnyű bricskával. Útnak a híres Magyarós-tetőn át vezet. Nyomról-nyomra az általunk itt megvívott döntő harcok jelei tárulnak szemünk elé. Itt esett el az ifjú Carp Péter, egyetlen igaz és becsületes román barátunk fia. Az oláh gárdalovasság, a dzsidás rosiorik szétlőtt árkai s Bereczket tűzzel elárasztó ágyúik állásai látszanak előttünk. Az Erzsébet-emplékpyramis alatt együttesen sok derék magyar hősünk alussza örök álmát az általuk kézítésében megölt oláh katonákkal, különkülön tömegsírokban. Az út mentén itt is, ott is megvillan a sűrű zöldjében a rohamban elesett vitézeink fehér nyírfakeresztje. Majd ismét tömegsírok. — Hej! — sok jó magyar vér ömlése árán szerezte vissza hadosztályunk Erdély legkeletibb kulcsát, végigverve, keresztülhajszolva az oláh seregeket Segesvártól idáig. — A tető egyik pontján ágyúik torkai várják az időnként meg-megújuló repülő-támadásokat. A serpentinút aztán sok kanyarodással vezet a szorosba. Történelmi emlékek rajzanak körül bennünket. Batu khán tatár hordái e szoroson át törtek be veszett áradattal Magyarországra. Mátyás király hadai itt vonultak át megbüntetni a már akkor is hitszegő moldvai oláh vajdát. Rákóczi büszke vára uralja, most már csak romokban, a szoros egyik pontját. Bem apó is e szoroson távozott hazánkából. Itt találkozott utoljára Petőfivel. Sokat mesélhetnének az óriási fenyők, agg bükkök, melyeknek zúgó erdei borítják a környékbéli hegyeket. A Bakótető, Kishavas, Leánymezőponkja, Nagy Sándor-tető, Csengőponk, Borzikástető, meg az előttünk levő határról felénk sötétlő Clabucul, Halesul, Runcul Mare, — mindegyik mennyi küzdelmet, kint, verítéket, vért, de dicsőséget, diadalt is jelentenek hadosztályom minden embere előtt! Hiszen hónapokon át, a legádázabb harcok közepett, egyedül minékünk kellett itt helyt állanunk! Udvarhelyszék, Csíkszék, Hajduság és Békés fiai verekedtek itt oláhval, muszkával, turkesztáni tatárral, — támogatva jó bosnyák, derék horvát és vitéz bajor csapatokkal.

Elered az eső. — Uram Isten! Magyarország földje tikkadt szomszában eleped, itt pedig hetek óta szünet nélkül szakad az eső s méteres sár borítja az utakat. Fázódva burkolózunk köpenyünkbe. Alattunk egyszerre kibontakozik a kis Ojtoz helység gyönyörű panorámája. Hamarosan leérünk s az állomásparancsnokság részéről felajánlott reggeli elköltése után, váltott lovakkal tovább hajtunk Sósmezőre.

A szoros szűk mélyén vonul, az Ojtoz-patak medre mellett az egyetlen út, ami kifelé vezet. Vas-hídjainkat az oláh betöréskor kisszámú csapataink maguk mögött felrobbantották. A vasalkatrészek ott hevernek most is. Az oláh azonnal kitűnő hidakat veretett belga műszaki tisztekkel s még máig is e hidakat használjuk, minthogy az oláh kiveretésekor, üldözésünk gyors tempója miatt, ezeket nem ért rá elpusztítani.

Folytonosan hulló esőben beérkezünk a teljesen romokban heverő, de barakkokban új katonavárossá éledt Sósmezőre, — sok, nehéz küzdelmünk színhelyére. A község most is az ellenséges tűzéréség tüzeiben áll. Utcái kihaltak. Egy távoli hegyről kélleli folyton a mozgolódást ideleln az ellenséges tűzéréségi megfigyelő. Rövid pár napja intéztek épen hatalmas tűzéréségi támadást Sósmező ellen, repülő-támadásoktól támogatva. Most is életveszélyes a járás benn, főleg jó célpontot adó kocsival. A kiürített helység egy üres házába húzódunk be. Oda gyülekezik a tartalékronvédség protestáns legénysége. — Egyik hadosztály másfelekezetű tábori papjainak kíséretében ugyane hadosztályunk kitűnő s rendkívül rokonszenves egészségügyi főnöke: Tabajdy törzsvorvos fogad bennünket. Aldozatkész és hathatós támogatással fáradozik aztán ügyünk érdekében ez ároni nemzetségből származó, hiterős, kálvinista úr, ki a hadosztály területén időzésünkben társa és osztályosa volt minden viszontagságainknak.

Felöltjük palástjainkat s egyszerre felhangzik közel száz szívből és ajakról a törhetetlen bizalom zsoltára: „Te benned bíztunk eleitől fogva, Uram!”... Minden tekintet püspökünkön függ, midőn belekezd minden lelket magával ragadó, az Úrhoz emelő, rövid, de mégis oly gazdag és mélységes lelki értéket nyújtó úrvacsorai beszédébe. Szívből fakad, szívhez szól ajkán az ige, mely a hit hatalmas erejének szárnyuhintásaival megrázza mindnyájunk lelkét. Kemény, harcos fiaink arcán peregnek a könnyek. Megesendül a Jézus vendégségéhez szólító meghívás, s buzgó áhitattal részesülünk mindannyian az úri szent vacsorában. — Felszárnnyal még a megelégitett, megtisztult, megszentelődött lelkekből a magyar imádság zsolozsmája: „...Nyújts feléje védő kart, ha küzd ellenséggel!...” s legénységünk eloszlik.

Délelőtt a hadosztály egészségügyi oszlopánál

teszünk még látogatást. Csupa magyar katonaorvos, magyar tiszt fogad itt is bennünket. A betegekkel kedves, közvetlen szavakat vált püspökünk. Megtekinjük e mozgó egészségügyi formáció egész berendezését, közbe a meglepően praktikus felszerelt orvosi laboratóriumot is, melynek vezetője, egy szintén református lekipásztori családból való tudós, ifjú orvos, nagy készséggel mutatta be mikroszkóp alatt legutóbb készített mikroba és bacillus-tenyésztét, a különböző streptococcusokat, spirochétákat, gonococcusokat és egyéb apró fenevadait a leggyilkosabb fertőző kóroknak, melyeket kedves vendégeink általános meglepődéssel igen csinos, formás állatkáknak minősítettek. — Ime, az ellenségtől néhány kilométernyire, ágyuk tűzében, egy derék, fiatal orvos nyugodtan bakteriumokat tenyészt ki és tanulmányoz!

Délre a Kárpátok egy gyönyörű völgyében, a hadosztálytörzs kitünően elrejtett barakksoportjához érünk. Sorssich tábornok egész törzskarával együtt úri vendéglátással fogadja kis csoportunkat. Rövid megbeszéléssel megállapítjuk délutáni nehéz útunknak irányát, beosztását s repülnek ki telefonhuzalokon a parancsok az árkokba, ezred-, zászlóalj-, századparancsnokságokhoz. Püspökünket és fiát ellátjuk alkalmas ruházattal és három óra tájt indulunk ki 2 kocsin, melyeket 10 perces időközökben indítottunk, mert, ha a két járművet közvetlen egymás után megpillantja a ránk leső ellenséges figyelő, gyanút fog és rögtön tüzelést nyit ellenünk kitünően belőtt ágyúiból; — mint tűzözönt küldött egy-két napja az ez úton autón átrobogó tábornokunk ellen is, kinek autója alapos srappellsérüléseket szenvedett, míg ő az Úr különös kegyelmével sértetlenül szabadult. Egy-két katona húzódva, óvatosan jár a különben teljesen néptelen úton, ahol minden pillanatban életveszély környékezi a járókat. Az őszszelőtt vámházak mellett vezet az út Románia belsejébe. Elérjük baj nélkül Harját (olvasd: Hrzsát), az első oláh falut. Üres, romokban hever. Tovább. Még jóval beljebb vannak az állásaink. Az útvölgyet szegélyező hegyoldalakban itt is, ott is egy-egy csoport magyar, osztrák, vagy német katonát látunk kibújni a hegy oldalaiba vájt oduikból. Az úton már lélek sem jár, csak mi. Sajnos, az idő „kedvezőtlené” válik, mert az égboltozat fényesen kitisztult s amire számítottunk, az utolsó alkalmatosság, az eső némi homálya sem véd már bennünket. Az ellenséges figyelők távcsövei már arcunkat is meg tudják különböztetni. Vendégeinken a legkisebb szorongást se veszem észre. Talán nem is tudják, mekkora veszedelemben forgunk. Pedig hiszen megmondtuk mindezt előre nekik. — Baltazár Jánoska mohón szedi magába az elébe tömegesen tóduló új és új benyomásokat. A szolgálat bizakodó és vidám. — Végre megállás. Tovább nem lehet. Az ellenség csak 800 lé-

pésnyire van tőlünk s az út további része, mely reánk vár, már a gyalogsági és géppuskák tüze alatt áll. A 2 kocsi a segélyhelyen húzódik meg. Fölszereljük magunkat hatalmas hegyászó botokkal. Ezek nélkül hegynek fel, hegynek le egy lépést se lehet tenni.

Most következik egy kis negyedórás „halálzóna”. Csak közepesen jól lövő ellenséges katona is egyenként leszedhet bennünket! Elhangzik a parancs: „Leszakadozni 50—50 lépésnyi távra egymástól!” Néma csendben, egyenként lopózkodunk nagy távolságokban egymás után. Pakpak... pakpakpak, pak! — Folyton szólnak a fegyverek előttünk egészen közelben. Halálos üdvözetek ide-oda. Aggódás fog el, — magamért semmi, hiszen régesrég járom napról-napra e helyeket, mert ez szent kötelességem, — hanem a mi szívünkhöz nőtt vendégeinkért. S még csak most jő az igazi, — az itt már elég szélesre nőtt Ojtoz folyócskán átvezető, úgynevezett „sóhajok hídja!” Tegnap ezekben az órákban 8 gránát telitalálat érte e hidat, mely az ellenségnek két oldalról is és frontálisan is közvetlenül szemé előtt van s amilyenre innen is, onnan is be vannak irányítva az ellenséges géppuskák.

Átjutunk a hidon. Durrognak a fegyverek egyre-másra, de egyelőre megmenekültünk baj nélkül. Egy hegyszakadéknál, fedettebb helyen folytatódik az út. Egy szakasznyi katona sora áll egyszerre előttünk néma vigyázásban. Egyik század reformátusai. Püspökünk rövid buzdító beszédet intéz a lélekben megindult vitézekhez. Megszólítgatja őket egyenként s készsörítással búcsúzik tőlük.

Tovább fölfelé! Rettenetesen csúszós az út a majdnem függőlegesen meredek hegyoldalon. Három lépést előre, kettőt hátra. A nap forrón tűz. Mindnyájan csúromvizesek vagyunk az előbbi esőtől s a belső izzadástól. Itt is, ott is elesik egyik-másikunk a sikos, meredek ösvényen. Oda se neki!

„Uraim! — ismét leszakadozni, az ellenség igen közelről belénk lát!” Ezen a zónán is túlesünk ép bőrrel. Ez különben még jó néhányszor ismétlődik, de az Úr oltalma mindig megőriz a veszedelemtől.

Mintha a földből nőtt volna ki, fölöttünk áll egyszerre, mintegy a hegyoldalon függve egy százon jóval felüli számban álló tömeg. Az igen keskeny úton, a géppuskások fedezéke előtt, szorosan egymás mögött, három hosszú sorban húzódik el a harcós sereg mozdulatlan vonala. A tisztikar szónoka megindult hangon elmondott rövid üdvözlő beszéd kíséretében átnyújtja püspökünknek a zászlóalj ajándékát, egy srappell-kupakból s egyéb lövedék alkatrészekből pompásan megkonstruált buzogányfejű vezérbotot. Pár lépésnyi magasságban a légénység harmas sora fölött helyezkedünk el, körülvéve püspökünket, ki feledhetetlenül gyönyörű, hatalmas építő exhortációt tartott vitézeinknek. —

Győzhetetlen hit, leírhatatlan lelki erő, csüggedetlen reménység, törhetetlen bizalom, buzgó kitartás, szilárd kötelességtudat, lángoló lelkesedés, gyógyító vigasz, szelíd megnyugvás szállott itt minden lelkébe, midőn a mi praedestinációs hitünkhöz való buzgó ragaszkodásra hívta fel püspökünk csillogó szemekkel, áhítatos figyelemmel hallgató hős véreinket. Akadhatna-e közülök valaki, aki elfeledhetné valaha életében ezt a magasztosan szép negyedórát, amit itt együtt töltöttünk!?!... Kis beszélgetés a vitézekkel s a szétszórt vallásos iratokkal kezében, boldog érzéssel tér vissza ki ki a maga fedezékébe.

Mi is az eltikkadt testet felüdítő egy-egy pohárka pezsgő elfogadása után tovább. Még igen hosszú a hátralevő út! Végigjárjuk legszélső árunk zeg-zugos labirintusát több kilométer hosszúságban. Az ellenség közvetlen előttünk van, itt-ott 300—400 lépésre, másutt alig 80 méterre. Látjuk őrségének tányérsípkáit előttünk itt is, ott is felbukni. Lövések innen is, onnan is szünet nélkül. — „Tessék vigyázni! Célt nem szabad mutatni a fejfel!” — Vaspáncéljuk mögül moccanás, szemrebbenés nélkül merednek az ellenségre figyelő-őreink. Hátuk mögött, szinte őket surolva haladunk el, — meg nem fordítanak fejüket egy világért sem. A többi katonánk néma vigyázzban fogad bennünket. Pár jó szó mindegyik számára akad püspökünk ajakáról. Az őrállások fiókjai tele kézigránáttal. Mély, tágas rokalyukak vezetnek a föld alá. Abszolút biztos fedezékek ezek a legnagyobb kaliberű gránátlövedékek ellen is. Őszinte meghatottsággal tapasztalja püspökünk, minő messzemenő gondossággal őrzi az emberéletet a mi mai fejlett haditechnikánk. Árkaink itt szörnyű, emberfeletti fáradsággal sziklába vannak vésve, vájva, robbantva. S ezt mind harcosaink építették itt, az ellenség előtt, folytonosan akadályozó tűzben, egyik kezükben ásóval, másikban fegyverrel. S ime, ma mily biztos védelmi vonalat képez ez, nyirfavesszővel fonott falaival, erős fedezékeivel, kitűnő, modern felszerelésével s mindennek felett vitéz fiaink halálmegvető, éber kitartásával!

Végre el kell hagynunk az első védelmi vonalat, hogy a legközelebbi ezredparancsnokságot elérhessük. A hátrább is kiépített következő védelmi vonalak között, alig 20—30 méternyire az első ároktól, vezényszavakat hallunk. Vacsora utáni rövid gyakorlatait végzi a legénység, altisztjeik vezetésével. Az út többnyire tüskön-bokron, vizen-árkon való áttörtetést jelent. Ismét egy halálmegvető! Első látásra gyönyörű, pázsitos, vadvirágos mező a fensíkon. Amint reá lépünk, látjuk a minden lépésnyire mutatkozó, mély gránátölcsérekéből, hogy csakugyan a halál mezején járunk. — „Leszakadozni! E hely tűzértségi, gyalogsági és géppuskatűz alatt van!” — A száz és száz gránátölcsér torkai, mint óriási se-

bék a mezőn, fenyegetőleg tátognak reánk. Ép most indul meg az ágyúharc mindkét oldalon. Idekűnn ez az esti imádságunk! — Egy szakadéknak dorongfákból készült, majd egy órajárásnyira terjedő útjára térünk. Fölöttünk ösztüzeket ad le egyik ütegünk. Az ellenséges lövegek is folyton küldik át gyilkos válaszukat. Fejünk felett viognak e! Óriási esatánások, dördülések követik egymást egy ytában. Igyekeznünk kell, hogy még a sötétség beállta előtt juthassunk el az ezredparancsnokság rejtekállásába.

A fák között, az alkony homályában végre elénk igyekszik egy törzstiszt. Közel vagyunk. Maga az ezredparancsnok, Tóth ezredes, — szintén református vérűnk, — jött elénk. Magyaros barátsággal vezet el az egyik szakadék dús lombosított fenyői és bükkjei közé elrejtett ezredtörzsszálláshoz. Tisztjei katonás sorban bemutatkoznak. Jó vacsora, vidám, fesztelen társalgás kezdi feledtetni velünk az út nagy fáradalmait. — Püspökünk az olasz fronton tett látogatásáról beszél. Jó kedvvel emlegeti, hogy midőn árvák könnyeinél letörülésére jótékonycélú ünnepeken előadást tartott átélte viszontagságairól, előállottak az otthoni aszfalt fedezékeinek nagy kételkedői és sanda gyanúsítgatásaikkal nagy igyekezetet fejtettek ki arra nézve, hogy az útról adott beszámoló hitelét gyengítsék. Ezek elhallgattatására püspökünk magától József főherceg öfenségétől, az ottani hadtestparancsnoktól kért és kapott minden adatát igazoló bizonyítványt. Mindnyájunkban elénk derűtséget váltott ki ez epizód előadása s az ezredes rögtön felajánlotta, hogy a ma, folyvást a legveszélyesebb zónákban megtett útunkról püspökünknek hivatalos igazolást ad, amivel aztán az otthoni kényelmesen kételkedő urak lábai alól eleve ki lesz rántva a gyanúsítgatások gyékénye.

Búcsúzás. Az ismét szépen megeredt esőben, vastag sötétségben vonult le a kis csapat, püspökünk társaival és e sorok írója kalauzunk kíséretében a segélyhelyig, kanyargó, hosszú hegyi ösvényeken. Elénk társalgás közben tettük meg reánk várakozó kocsijainkon az utat vissza Sósmezőre, a hadosztálytörzshöz, ahová késő éjjel érkeztünk meg. Egy forró tea és az alaposan elfáradt testek pihenésre tértek.

Másnap reggel Sorssich tábornoktól szívélyes búcsút véve, felkerestük másik hadosztályunk törzset, ahol a parancsnokságnál vendégeink rövid látogatást tettek. Szerencsénkre az ellenség a derült idő dacára egy ágyúlövés nélkül átengedett Sósmezőn.

Délelőtt kocsikon Ojtozba értünk vissza. Egy tábori kórházunkat kerestük fel itt, melyben püspökünk vigasztaló, barátságos szavai jóleső melegséget árasztottak szenvedő magyar fiaink lelkébe. Az állomásparancsnokság látott szívesen bennünket ebédre.

Ennek végeztével a Magyaros bérceén szitáló esőben végighajtatva, a délutáni órákban beérkeztünk a háromszéki rónaság szélére, Bereczkbe, ahonnan kiindultunk.

Püspökünk illusztris kíséretével még az este autón folytatta az útját tovább, — az Úr oltalmával vinni a világosságot a sötétségben bujdosóknak, az élet igéjét a halál árnyékában járóknak, erőt a küzdőknek, bizalmat a csüggedőknek, vigaszt a szenvedőknek. Bensőséges búcsúzásunk után, áldó lélekkel néztem utánok, hogy tovarobogtak előlem... s aztán visszafordultam, — magamra maradva... Láthatom-e őket még egyszer... lesz-e innen visszatérésem nekem is!?!...

Nemes Elemér,

református tábori lelkész.

Irodalmi szemle

Előfizetési felhívás. „Der Aufstand Bocskays und der Wiener Friede“ címen pár nap múltán jelenik meg egy 18^{1/2} ives német munkám. A könyv a reformáció jubileumi ünnepére készült, de több esztendő kutatásait foglalja magában, részben levéltári, fel nem használt adatok alapján. Bárha célja első nagy vallás-szabadsági törvényünket külföldön ismeretessé tenni, számát a szakkörök és érdeklődők figyelmére. Van benne 20 kép is. A tartalom előzetesen tájékoztat a XVI. századi magyar reformációról. Az I. főrész szól a felkelést megelőző ellenreformációról és pedig: a katolicizmus reorganizációjáról Magyarországon, a jezsuita politika győzelméről Erdélyben, végre az 1603—4. évi vallásreformációról. A II. főrész magát a felkelést tárgyalja n. m.: Bocskay felkelését a lelkiismereti szabadság érdekében, az 1605 telén történt eseményeket, a felkelés diadalát, az első békekisérleteket s ellentőrekvészeket. III. főrész. A beketárgyalások és pedig: a korponai országgyűlésen, az első bécsi tárgyalások, az első kiegyezés az udvarnál és Bocskay előtt, kassai országgyűlés. IV. főrész a bécsi béke. Szól az 1606 június 23-iki kiegyezésről, annak további sorsáról Prágában, Bocskaynál és a szeptemberi konferencián Bécsben, Bocskay utolsó, decemberi országgyűléséről, végre Bocskay haláláról s a bécsi béke történelmi méltatásáról. A függelék a hajduk történetével ismert meg röviden. Előzetes megrendelésre 10 koronáért bárkinek megküldöm. Bolti ára valamivel magasabb lesz. Debreczen, 1917. július. Dr. Lencz Géza egyetemi tanár.

Az Igé hirdető júliusi (7.) füzeté hét beszédet tartalmaz dr. Tóth Lajos, Beyer Fülöp, Bucsei László, Duszik Lajos, Hallgató János, Rédei Károly, Cernák Béla lelkészek tollából. Megjelenik havonként, Nagybányán; előfizetési ára egész évre 12 kor.

A debreczeni református felső leányiskola és leánygimnázium s a vele kapcsolatos internátus értesítője az 1916—17. iskolai évről Konez Aurélné igazgató gondos és körültekintő szerkesztésében, 55 lapon megjelent. Az értesítő a jelenlegi háborús viszonyokhoz alkalmazkodó rövid és tömör alak-

jában is teljes képet ad az intézetről minden vonatkozásban.

Debreczeni Lelkészi Tár folyó évi (XIV. kötet) júniusi (6.) szám tartalma: I. Theológiai Értesítő: Szelényi Ödön, A vallástörténet köre, története és irodalma. (Befejező közlemény) és A filozófia történetének jelentősége, áttekintése és irodalma. (Első cikk). Külön füzetként megjelent, mint a II. kötet 5. száma. Beszédet írtak Andrási Tivadar, D. Daxer György, Gombos Ferenc, Kelemen Gyula, Kőrössy Sámuel; imádságokat S. Szabó József és Tóth Lajos. A havi folyóirat előfizetési ára évi 14 korona.

Különfélék

Gróf Degenfeld Sándor alapítványai. Gróf Degenfeld Sándor, folyó évi január 27-én, a haza dicsőséges védelmében elesett Béla fia emlékére, a nagybányai református egyházmegye részére tízezer koronát adományozott elidegeníthetetlen alapítványul, úgy, hogy annak évi kamatát az egyházmegye a maga szükségleteinek fedezésére szabadon felhasználhatja. Az alapító levél szavai szerint a gróf úr mindenkor jóleső emlékezéssel arra a bensőségteljes összeköttetésre, melyben a nagybányai református egyházmegyével mint előbb tanácsbírája, utóbb gondnoka 22 esztendőn át élt, — a hazáért hősi halált halt felejtethetetlen fia áldott emlékezetét ekként óhajtja az egyházmegye életébe örök időkre bekapcsolni. A tett alapítvány időtlen-időig — míg csak az egyházmegye meg lesz — mindvégig hirdetni fogja a hazájáért hősi halált halt ifjú kegyeletes emlékét! De hirdetni fogja az alapítvány tevő, egyházunk szeretetében élő gróf úr nemes szívét, fennkölt gondolkodását is, ki ily emléket tudott emelni az ő elvesztett szerettének. — Ugyancsak a nemes és fennkölt lelkű gróf a Nagypénteki Református Társaságnál fia emlékére 2000 K alapítványt tett. Ezek az éreszobornál maradandóbb emlékek legyenek a méltó kegyelet jelei és az egyház s haza fennmaradásának biztosítékai mindenha!

A debreczeni református főgimnáziumban a táptintézetli díjak az 1917—18. tanévre 100, 200, 360 és 460 koronában vannak megállapítva. A bentlakási díjak: I—VI. oszt. tanulóknak évi 12 korona, VII—VIII. osztálybelieknek évi 25 korona. *A felvétel iránti kérvényeket f. évi augusztus 10-ig* fogadja el a főgimnázium igazgatósága. A kérvényhez mellékelni kell a keresztlevelet, az iskolai bizonyítványt, a vagyoni és családi viszonyokra vonatkozó bizonyítványt és az újraoltási bizonyítványt.

Nőhallgatók felvétele a debreczeni m. kir. tudományegyetemre. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak, ama korlátozó rendelkezése, hogy a nők az egyetemekre csak jeles, jó, vagy legfejebb három elégségest feltüntető érettségi bizonyítvánnyal vehetők fel, a 93.592—1916. IV. számú rendelettel megszüntetve, felhívom mindazon nőket, kik a debreczeni m. kir. tudományegyetem bölcsészeti, nyelv- és történettudományi karára beiratkozni óhajtanak, hogy valamely gimnázium sikeres elvégzését tanúsító érettségi bizonyítvánnyal, keresztlevelettel felszerelt s a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz címzett kérvényeket folyó hó 31-éig a tudományegyetem bölcsészeti, nyelv- és történettudományi kar dékánai hivatalához adják be, hogy felvételük tárgyában a miniszter úr a szeptemberi beiratkozás idejéig a döntést meghozhassa.

A jog- és államtudományi karon az államszámvitel tan hallgatására szintén beiratkozhatnak nők, ha erre a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól engedélyt kapnak. A felvétel előfeltétele a 15. életév betöltése s valamely középiskola vagy ezzel egyenrangú tanintézet negyedik osztályának sikeres elvégzése. Iskolai bizonyítvánnyal, keresztlevéllel fölszerelt kérvényeiket folyamodók a V. K. Minisztériumhoz címezve f. évi július hó 31-ig kötelesek a jog- és államtudományi kar dékáni hivatalához beadni. Debreczen, 1917. évi július hó 7. Dr. Láng Nándor, az egyetem e. i. rectora.

Gondnokválasztás. A solti egyházmegye az összes gyülekezetek egyhangú szavazatával gróf Ráday Gedeont választotta gondnokává.

Az 1917. évi július—decemberi félévi lelkészi fizetéskiegészítés.

A folyó évi 2-ik félévi lelkészi fizetéskiegészítő javandóságokat a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi minisztérium az alábbi meghirdetés szerint alapította meg. Felkérem a felsorolt egyházak nagytt. lelkészeit, hogy az új bélyegtörvény szerint szükséges összegű bélyeget szabályszerűen illesszék fel az év elején több évre terjedőleg szétküldött nyugtálapra, a bélyeget szabályszerűen írják keresztül (cím, kelet vagy hivatalos szám nem írható a bélyegre) s kifizetés végett méltóztassanak a nyugtát az egyházkerületi pénztárhoz beküldeni. — A fedezet ugyan nem érkezett még meg, de remélhető, hogy a nyugták beérkezésére az is itt lesz.

Adorján 481 K 44 f. Ajak 613 K 35 f. Albis 266 kor. 91 f. Amacz 387 K 82 f. Anacs 420 K 74 f. Ant 153 K 39 f. Apa 279 K 44 f. Apagy 407 K 33 f. Apátkeresztúr 608 K 42 f. Aranyosmeggyes 208 K 51 f. Asztély 307 K 18 f. Atya 340 K 43 f. Árpád (Bihar megye) 134 K 32 f. Ártánd 44 K 01 f. Badaló 140 K 90 f. Balazsér 543 K 91 f. Balsa 117 K 94 f. Batiz 451 K 26 f. Bályok 224 K 57 f. Bányú 168 K 24 f. Belényes 224 K 76 f. Belényesújfal 309 K 05 f. Bene (Bereg m.) 437 K 46 f. Benk 461 K 17 f. Bere 457 K 53 f. Beregardó 415 K 64 f. Beregdaróc 179 K 16 f. Beregdéda 390 K 39 f. Beregsom 158 K 83 f. Beregújfal 152 K 71 f. Berettyószentmárton 404 K 81 f. Berettyószéplak 428 K 27 f. Berkesz 314 K 75 f. Besenyőd 446 K 61 f. Beszterecz 536 K 64 f. Békéscsaba 462 K 44 f. Békéssámson 507 K 07 f. Bélzerénd 402 kor. 93 f. Biharfélegyháza 263 K 71 f. Biharszentjános 165 K 58 f. Biharvajda 175 K 10 f. Bilke 607 K 86 f. Borossebes 342 K 19 f. Bótrágy 57 K 64 f. Bulcsú 413 K 87 f. Bunyaszegszárd 438 K 46 f. Csaholcz 280 K 83 f. Csaroda 147 K 64 f. Császló 483 K 68 f. Csenger 216 K 27 f. Csengerbagos 338 K 92 f. Csengersima 437 K 08 f. Csengerújfal 335 K 71 f. Csepe 489 K 88 f. Csermő 417 K 07 f. Csetfalva 396 K 33 f. Csokaly 302 K 53 f. Csomaköz 232 K 23 f. Csonkapapi 198 K 52 f. Csorvás 329 K 36 f. Czégény-

dányád 478 K 78 f. Dabolcz 382 K 63 f. Dancsháza 232 K 79 f. Darnó 490 K 55 f. Darvas 273 K 64 f. Demecser 353 K 68 f. Dobra 164 K 70 f. Dolha 441 kor. 27 f. Domahida 502 K 50 f. Egri 413 K 93 f. Encsencs 258 K 49 f. Eperjeske 414 K 72 f. Erdőgyarak 130 K 37 f. Éradony 358 K 72 f. Érábrány 476 K 99 f. Érbogyoszló 173 K 64 f. Érdengeleg 469 kor. 87 f. Érendréd 186 K 36 f. Érkésérű 245 K 65 f. Érköbölktű 353 K 38 f. Érkörtvélyes 332 K 69 f. Érolaszi 441 K 14 f. Értarcsa 443 K 49 f. Fancsika 456 kor. 64 f. Fábiánháza 233 K 24 f. Feketeardó 364 K 07 f. Feketepatak 446 K 42 f. Feketetű 371 K 40 f. Felsőjózsa 126 K 15 f. Fertősalmás 262 K 66 f. Fényeslitke 167 K 51 f. Forgolány 468 K 23 f. Fornos 333 K 62 f. Fugyi 371 K 92 f. Fugyivásárhely 331 K 63 f. Fülesd 268 K 68 f. Fűlpös 364 K 42 f. Fűlpös-daróc 470 K 63 f. Gáborján 205 K 31 f. Gacsály 268 K 84 f. Garbolcz 547 K 60 f. Gádoros 407 K 15 f. Gálospetri 380 K 62 f. Gebe 403 K 24 f. Gecse 572 K 42 f. Gelénes 211 K 18 f. Gemzse 433 K 64 f. Genes 385 K 94 f. Geszteréd 384 K 57 f. Géberjén 468 K 90 f. Géres 277 K 32 f. Gödényháza 484 K 26 f. Gulács 141 K 43 f. Gyorok 272 K 93 f. Györtelek 283 K 24 f. Gyulaháza 159 K 46 f. Nyirgyulaj 272 K 82 f. Gyulavári 136 K 29 f. Gyűgye 439 K 06 f. Gyűre 434 K 96 f. Hajdudorog 393 K 71 f. Halábor 486 K 97 f. Halmi 340 K 10 f. Hegyközcsatár 214 K 39 f. Hegyközkovácsi 358 K 34 f. Hegyközpályi 284 K 59 f. Hegyközszáldobágy 356 K 59 f. Hegyközszentimre 121 K 80 f. Hegyközszentmiklós 154 K 56 f. Hegyközújfal 297 K 73 f. Hermánszeg 348 K 92 f. Hertelendifalva 359 K 06 f. Hete 207 K 08 f. Hirip 265 K 10 f. Hodász 419 K 76 f. Ibrony 350 K 82 f. Ilk 436 K 44 f. Iriny 502 K 01 f. Istvándi 341 K 28 f. Izsnyéte 140 K 26 f. Jákóhódos 108 K 70 f. Jánd 206 K 31 f. Jármí 417 K 69 f. Józsefháza 341 K 89 f. Kajdanó 537 K 63 f. Kakszentmárton 354 K 65 f. Kaplony 468 K 03 f. Karász 329 K 56 f. Kállósemjén 470 K 91 f. Kántorjánosi 161 K 11 f. Kevevára 466 K 28 f. Kék 367 K 45 f. Kékese 346 K 32 f. Késemjén 433 K 20 f. Kígyós 175 K. Királydaróc 446 K 10 f. Kisbábony 286 K 04 f. Kishodos 436 K 60 f. Köröskisjenő 376 K 16 f. Kiskereki 152 K 94 f. Kiskoles 236 K 32 f. Kisléta 370 K 70 f. Kislónya 284 K 32 f. Kismajtény 260 K 83 f. Kismarja 219 K 57 f. Kisnamény 336 K 57 f. Kispaleske 528 K 44 f. Kisszántó 387 K 54 f. Kiszekeres 400 K 87 f. Kisvarsány 301 K 47 f. Klopódia 267 K 28 f. Kóly 392 K 52 f. Komlódtűfal 418 K 87 f. Kopócsapáti 548 K 38 f. Kótaly 323 K 34 f. Kölese 389 K 42 f. Kömörő 357 K 06 f. Körösszakál 403 K 80 f. Körösszegapáti 302 K 86 f. Köszegremete 273 K 02 f. Krasznaszentmiklós 518 K 55 f. Kunágota 261 K 52 f. Kuncsorba 500 K 03 f. Karánsebes 500 K. Laskod 343 K 33 f. Lázari 340 kor. 67 f. Lórántháza 319 K 28 f. Lövöpetri 447 K 40 f. Lugos 499 K 25 f. Macsola 491 K 93 f. Magos-

liget 476 K 79 f. Magyarhomorog 63 K 17 f. Magyar-
kétz 461 K 83 f. Magyarremete 426 K 09 f. Majtis
421 K 33 f. Makkosjánosi 403 K 53 f. Matoles 379 K
39 f. Mánd 524 K 21 f. Mándok 350 K 43 f. Márók-
papi 414 K 18 f. Mátyus 516 K 24 f. Mezőbajj 191 K
58 f. Mezőladány 477 K 25 f. Mezőtelegd 354 K 48 f.
Mezőtelki 321 K 56 f. Méhtelek 436 K 80 f. Mérk
342 K 60 f. Micske 375 K 81 f. Mikola 166 K 96 f. Mi-
lota 323 K 97 f. Misztótfalu 396 K 15 f. Monostor-
pályi 169 K 40 f. Munkács 126 K 29 f. Módoscsávós
500 K. Magyarcséke 663 K 15 f. Nagyar 310 K 38 f.
Nagybeeskerek 67 K 80 f. Nagybéány 452 K 04 f.
Nagybocksó 789 K 80 f. Nagyborzsova 471 K. Nagy-
dobos 291 K 61 f. Nagygéc 428 K 65 f. Nagyhodos
494 K 08 f. Nagykakucs 425 K 82 f. Nagykolcs 341 K
17 f. Nagymajlát 347 K 33 f. Nagymuzsaly 291 K 82 f.
Nagyszántó 334 K 79 f. Nagyszekeres 415 K 71 f.
Nagyszered 408 K 86 f. Nagytarna 480 K 02 f. Nagy-
varsány 373 K. Nábrád 316 K 33 f. Nemesborzsova
591 K 89 f. Nevetlenfalu 375 K 16 f. Nyíracsad 528
kor. 62 f. Nyírbogát 303 K 86 f. Nyírbogdány 416 K
91 f. Nyírgelse 539 K 41 f. Nyírkákó 496 K 87 f. Nyír-
lövő 512 K 33 f. Nyírmártonfalva 520 K 25 f. Nyír-
meggyes 111 K 06 f. Nyírmihálydi 500 K 22 f. Nyír-
parasznya 555 K 67 f. Nyírtass 415 K 03 f. Nyírtét
346 K 03 f. Nyírtura 238 K 64 f. Nyüved 298 K 72 f.
Nagylak 499 K 94 f. Nagyszentmiklós 500 K. (Ófe-
hértó 369 K 75 f. Ombod 214 K 02 f. Ópályi 450 K
19 f. Oros 445 K 16 f. Ottomány 174 K 02 f. Ór 359 K
44 f. Örvénd 276 K 87 f. Panyola 109 K 79 f. Pap
422 K 01 f. Papos 556 K 86 f. Patóháza 435 K 39 f.
Pelbárhida 402 K 40 f. Penyige 443 K 05 f. Petne-
háza 580 K 48 f. Pettyén 387 K 47 f. Piricse 429 K
69 f. Piskolt 299 K 34 f. Pocsaj 23 K 27 f. Poklos-
telek 296 K 80 f. Pósalaka 428 K 80 f. Pusztadaróc
483 K 21 f. Pusztatold 302 K 24 f. Pusztajlak 443 K
86 f. Radnalippa 386 K 08 f. Rafajnaújfalu 179 K
35 f. Ramocsaháza 461 K 46 f. Rákóczifalva 522 K
55 f. Rápolc 496 K 28 f. Resiczabánya 574 K 69 f.
Rétközberencs 124 K 03 f. Révaranyos 462 K 45 f.
Rohód 324 K 29 f. Rozsály 539 K 76 f. Salánk 122 K
05 f. Sarkadkeresztúr 548 K 40 f. Sándorhomok 527
K 21 f. Sáp 92 K 92 f. Sáránd 236 K 89 f. Sárköz 454
kor. 92 f. Sárközújlak 564 K 07 f. Sárosoroszi 397 K
95 f. Siter 105 K 64 f. Sonkád 133 K 71 f. Belényes-
Sonkolyos 473 K 42 f. Surány 485 K 46 f. Szabolcs
375 K 92 f. Szabolcsbáka 441 K 67 f. Szakoly 472 K
07 f. Szamosangyalos — K — f. Szamosdara 319 K
86 f. Szamosdob 292 K 03 f. Szamoskér 282 K 35 f.
Szamoskóród 515 K 21 f. Szamosújlak 427 K 48 f.
Szaniszló 416 K 91 f. Szatmárudvari 408 K 21 f. Szá-
razberek 345 K 33 f. Szemlak 253 K 66 f. Szentjobb
396 K 62 f. Szentleányfalva 333 K 66 f. Szentpéter-
szeg 143 K 87 f. Szerep 147 K 34 f. Székely 404 K
64 f. Szigetfalu 428 K 41 f. Szőlősgyula 250 K 91 f.
Tamáshida 322 K 47 f. Tamásvárjaja 386 K 54 f.

Tatárfalva 447 K 18 f. Takos 344 K 02 f. Tekeháza
440 K 22 f. Tiszaadony 212 K 36 f. Tiszabecs 105 K
89 f. Tiszabездéd 372 K 22 f. Tiszabökény 509 K
94 f. Tiszacséce — K — f. Tiszaeszlár 177 K 17 f.
Tizsakonyár 182 K 84 f. Tizsakeresztúr 513 K 78 f.
Tizsakóród 312 K 70 f. Tizsakürt 75 K 81 f. Tizsalók
212 K 51 f. Tizsamogyorós 415 K 64 f. Tizsanagy-
falu 68 K 24 f. Tizzapéterfalva 505 K 21 f. Tizzapol-
gár 255 K 22 f. Tizsarád 479 K 54 f. Tizszazalka
211 K 57 f. Tizszaszentmárton 375 K 06 f. Tizsaújhely
562 korona 50 fillér. Tizsaújlak 393 korona 84 fillér.
Tizsavid 218 korona 97 fillér. Tizstaberek 463 korona
54 fillér. Tivadar 491 kor. 84 fillér. Tivadarfalva 478
kor. 68 f. Tornospálcza 294 K 95 f. Tóti 434 K 17 f.
Tunyog 279 K 97 f. Türricse 439 K 69 f. Túrterebes
393 K 02 f. Tuzsér 381 K 44 f. Újfehértó 173 K 80 f.
Újkenéz 485 K 37 f. Újléta 350 K 60 f. Uszka 430 K
33 f. Vaja 277 K 64 f. Vasmegyer 368 K 80 f. Vámfalu
308 K 24 f. Vámosatya 188 K 19 f. Vámosoroszi 344
kor. 73 f. Váncsod 238 K 03 f. Váradles 553 K 49 f.
Vári 226 K 98 f. Várasfenes 193 K 49 f. Vedresáb-
rány 594 K 66 f. Vencsellő 227 K 20 f. Verbőcz 415
kor. 27 f. Vetés 245 K 53 f. Vértes 293 K 55 f. Vitka
227 K. Versecz 500 K. Zápszony 156 K 71 f. Zsadány
164 K 88 f. Zsarolyán 600 K 27 f. Zsáka 152 K 45 f.

A nyugták feltétlenül csak sajátkezűleg írhatók
alá, a nyugtalapok rovatai pontosan kitöltendők.

Debreczen, 1917 július hó 12.

Egyházkerületi pénztári hivatal.

Tartalom: Dr. Varga Zsigmond, Az élet kenyeré.
— Nemes Elemér, Baltazár püspök az ojtózi szorosban.
— Irodalmi szemle. — Különléle. — Hivatalos Értesítő
28. szám.

Pályázat.

A békési református főgimnázium fenntartó
testületete pályázatot hirdet az intézetnél meg-
üresedett két tanári állásra és pedig egy mate-
matikai-fizikai és egy magyar-német vagy magyar-
latin tanszékre.

Ha a matematikai-fizikai tanszék rendes ta-
nárral töltetik be, fizetése az iskola pénztárából
évi 2400, azaz Kettőezernégyszáz korona törzs-
fizetés és 650 K lakáspénz. A törzsfizetéshez
járul az állam által adandó fizetéskiegészítés és
öt évenként öt ízben 200—200 K korpótlék. A
lakáspénz az egyházi törvényeknek megfelelően
van rendezve. A megválasztott rendes tanár vég-
legesítése egy esztendei sikeres működés után
következik be. Ha a tanszék helyettes tanárral
töltetik be, tiszteletdíja az 1917—1918. tanévre
Kettőezernégyszáz (2400) korona.

A magyar-német vagy magyar-latin tanszékre
helyettes tanár fog alkalmaztatni, akinek tisztelet-

dija az 1917—1918. tanévre Kettőezernégyszáz (2400) korona lesz.

Az életkort, a vallást, a képesítést, az eddigi esetleges szolgálatokat, az egészségi-, a családi állapotot és a katonai szolgálati viszonyt igazoló okmányokkal felszerelt pályázatok f. évi augusztus hó 4-ik napjáig küldendők a békési református főgimnázium igazgatóságához.

Ha a megválasztott tanár a gyorsírás tanítására képes és ezen tantárgy tanítására megbízást nyer, úgy heti egy órai gyorsírás-tanítás után egy tanévre 100 K tiszteletdíjban részesül.

A tanszékek betöltése a fenntartótestület jogkörébe tartozik és a megválasztott tanár állását 1917 szeptember 1-én elfoglalni tartozik.

Kelt Békésen, 1917 június hó 27. napján.

Dr. Márk Ferenc s. k.,
a főgimn. igazgató-tanács elnöke.

Pályázat.

A jándi református egyház egy orgonista-kántortanítói és egy nőtanítói állásra pályázatot hirdet. — Orgonista-kántortanító évi fizetése: 1. Kézpénz az egyházi pénztárból évnegyedenként fizetve 910 kor.; 2. Újépítkezésig. lakbérül évnegyedenként fizetve 250 kor.; 3. 19 magyar hold szántó, évi hasznobére (régii becslés) 164 kor.; 4. Énekszós temetés 2 K, gyászbeszéd 4 korona 25 kor.; 5. Állami kiegészítés 1913. évi XVI. t.-c. alapján 382 kor., összesen 1731 kor. Ártért egészben, állami adót felerészben az egyház fizeti. — Kötelesség: Mindennemű orgonista-kántori teendők végzése templomban és temetéseknél. Énekkar vezetése. A presbiterium által kijelölt mindennapi és ismétlős osztályok vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén és a kanonikus órákon istentisztelet végzése.

Nőtanító évi fizetése: 1. Kézpénz az egyház pénztárból 100 kor.; 2. Lakpénz az egyház pénztárból 240 kor.; 3. Állami kiegészítés az 1913. évi XVI. t.-c. szerint 1100 kor., összesen 1440 korona. — Kötelesség: A presbiterium által kijelölt mindennapi és ismétlős tankötelesek tanítása. Kézimunka tanítás és pedig tanterv szerint a mindennapi, hetenként egy órán az ismétlős leányoknál. Vasárnapi iskola tartása. — Pályázati határidő mindkét állásra 1917. évi aug. 10-ig. Jegyzet. Az orgonista-kántori állásra orgonázni tudó okleveles tanítónők is pályázhatnak. Mindkét állást betölteni képes házastársak előnyben részesülnek.

Jánd, up. Vásárosnamény 1917 július 9.

Bánóczy Endre,
református lelkész.

Pályázat.

A pelbárthidai református egyház pályázatot hirdet kántor-tanítói állásra.

Javadalom: az egyháztól 230 korona pénz, 12 kat. hold föld, szabad lakás kerttel; államszegély a törvényes igény szerint. Kötelesség: az I—VI. oszt. vegyes iskolai növendékek tanítása az egyházkerületi tanterv szerint, kántori teendők végzése, kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén katedrai szolgálat. A föld mindenemű adóját a javadalmas fizeti.

Pályázhatnak nők is. Orgona nincsen. Pályázati kérvények aug. 1-ig a református hivatalhoz küldendők, u. p. Nyüved, Bihar megye.

Pelbárthidán, 1917 július 2.

Holkó József,
református lelkész.

Pályázat.

A bökönyi református leányegyház helyettes tanítói állásra hirdet pályázatot. Fizetés a tanítási hónapokra 80 korona, mely államszegélyből folyósítatik, lakás és konyhakert. Pályázhatnak nyugdíjasok és nők is; költözködési költség nem térített meg.

Pályázók kérvényeiket Szabolcs m. u. p. Bököny. Geszteréd. Református lelkészi hivatal címére küldjék augusztus 15-ig, állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Már megjelent!

Pály József gyakorló lelkész, jelenleg tartalékos cs. és kir. református tábori lelkész

„A gyakorlati lelkigondozás körvonalai a gyülekezeti élet fontosabb területein“

című munkája. A műről felesleges többet mondanunk, mint azt, hogy ennek kiadását a nemrég elhunyt b. e. **Novák Lajos**, sárospataki gyakorlati theol. tanár, aki a munkát kéziratban átolvasta, — a legmelegebben ajánlotta.

A tiszta jövedelem egyrésze a sárospataki főiskola javára fordíttatik.

Ára füzve K 4-80, kötve K 7-20.

„Erős várunk nekünk az Isten“.

Emlékfüzet és Utmutató a reformáció négyszázados évfordulóján az iskolákban tartandó ünnepélyekre.

Összeállították: **Szeghalmi Gyula** tanító és **Tóth József** körös-ladányi lelkész.

Vizsgai jutalomkönyvül is alkalmazható.

Egyes példány ára 64 fillér.

Tömegesen: 10 drbnál per 62 fillér, 25 drbnál 60 fillér, 50 drbnál 58 fillér, 100 drbnál 56 fillér.

Megrendelhetők a kiadóknál:

Hoffmann és Kronovitz

könyvkiadóhivatalában

Debreczen, Ferenc József-ut (Piac-utca) 49. szám.

Az intelligens magyar úri közönség
napilapja a
BUDAPESTI HIRLAP.

Harminchét éves rendületlen és változatlan programja:
A magyarságért. Ezt állja és tartja és küzd érte idegen áramlatoknak minden rohamával szemközt. — **Programcikkjei** egységes politikai gondolat emelkedett megnyilatkozásai. — **Tárcacikkjei, regényei** irodalmi értékek és szórakoztatók. — **Tudósításai** frissek, kimerítők és megbízhatók. — **Szerkesztésében** izléses, komoly és gondos. — A **Budapesti Hiriapnak**, mely július elsejével új előfizetést nyit. Előfizetési ára: egész évre 38 korona, félévre 19 korona, negyedévre 9 kor. 50 fillér. egy hónapra 3 korona 30 fillér. A kiadóhivatal címe: Budapest, VIII. Rökk-Szilár-utca 4. szám. ++++++

KÖNYVUJSÁG

Tanulmányok, bírálatok és ismertetések
a magyar és külföldi irodalom köréből.

Szerkesztik CZEGLÉDY SANDOR pápai ref. theol. akad. tanár
Lic. FIZELY ÖDÖN, aranyosmaróti ev. lelkész és SZIMONIDESZ
LAJOS, nagybörzsényi ev. lelkész.

Megjelenik
július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 10 KORONA

Kiadja: **Scholtz Testvérek** könyvkereskedése Budapest, IX.,
Ferencz-körút 19., ahonnan bármely egyházi vagy világi irodalmi
termék beszerezhető. Gondos kiszolgálás, előnyös feltételek.

Rövid idő alatt megjelenik!!

EMLÉKALBUM

a reformáció 400 éves évfordulójára.
Baltazar, Kenessey, Németh, Petri és Tüdös

püspökök és az egyházkerületi fő-
gondnokok cikke, életrajza, színnyo-
matú arcképe, Kálvin élete, A refor-
máció története, Versek, A reformáció
évszázados jubileuma, Tábori lelké-
szek harctéri levelei stb. ↔

Ára a vaskos kötetnek, melynek címlapját
Kalvin dombornyomású képe díszíti 6 korona.

Minden 10 példányra 1 ingyenpéldánnyal
szolgálunk. Minden eladott példány után
++++ 1 korona a Kálvineumot illeti. +++++

MEGRENDELHETŐ:

Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatalában
Debreczen.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000.000 korona volt.

Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

!! Most jelent meg !!

Baksay Sándor

összegyűjtött irodalmi dolgozatai. Sajtó alá rendezte Kéky Lajos, kiadta a Kisfaludy-Társaság.
A 3 kötet ára portóval együtt K 25-20.

A gyakori. lelkipogozás.

Írta: Páhy József református lelkész.
Ára portóval K 5-.

Öt prédikáció.

A 400-ik évfordulóra. Írták: dr. Kecskeméty I., dr. Kenessey B., dr. Ravasz L., dr. Révész I. és Nagy Károly.
Ára portóval K 2-20.

Határmesgyén.

Egyházi beszédek és imák a 400-ik évfordulóra.
Írta: Paulik János ev. lelkész.
Ára portóval 70 fillér.

Kaphatók:

Kókai Lajosnál

Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

4341—1917.

Körlevél a kebelbeli egyházmegyék Nagytiszteletű Espereseihez.

Tudomásul vétel végett és az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom, hogy az I. lelkészképeségi vizsga idejéül a f. évi szeptember hó 18-ik napját, a II. lelkészképeségi vizsga idejéül pedig a f. évi szeptember hó 25-ik napját tűztem ki.

Az I. vizsgát tenni szándékozó atyafiaknak szeptember hó 17-én d. u. 3 órakor a lelkészképzőintézeti igazgatónál, a II. vizsgát tenni szándékozóknak szeptember hó 24-én délután 4 órakor kell jelentkezniök az egyházkerületi főjegyző úrnál, hol előbbieket abszolutoriumaikat s esetleges segédlelkészi szolgálati bizonyítványaikat, utóbbiak az I. lelkészképeségi, valamint segédlelkészi szolgálataikat igazoló esperesileg — e körlevél kelte után — megerősített bizonyítványaikat kötelesek benyújtani.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczen, 1917 július hó 5-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat

káplán-tanítói állásra a bihartordai református egyházban.

Évi fizetés: 1. Kézpénz az egyház pénztárából 600 korona. 2. Tandíjpótló államsegély (csak oklevéllel bírónak biztosítatik) 480 kor. 3. Igazgató-tanítói évdíj 200 korona. 4. Ismétlőiskola vezetéseért a polgári községtől 80 kor. 5. Lakpénz 220 korona, vagy e helyett természetben törvényes tanítói lakás, ha a megválasztott tanító úgy óhajtja. Nőtlen tanító e lakpénz élvezése mellett az igazgatói szobában díj nélkül lakhatik. 6. 22 hold 980 □-öl tagosított föld. (Javadalmi jegyzőkönyv szerint évi átlagos értéke 924 korona.) 400 kor. 7. A szőlős kertben 137 □-öl pusztá föld. A földek adóját az egyház fizeti.

Kötelesség. A reá bízandó, ez idő szerint II—VI. leányosztály tanítása. Az ismétlő iskola vezetése. Igazgatói hivatal ellátása. A lelkészi teendők végzése. Az állás legkésőbb szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázatok alulírott címére július 28-ig küldendők be.

Bihartorda, 1917 július 3.

Vértessy Móricz,
református lelkész.

Pályázat.

A nyirbátori református egyház a 7 tanerős elemi népiskolájánál megüresedett egyik tanítói állásra pályázatot hirdet.

Fizetése: kézpénz az egyháztól havi előleges részletekben évi 612 korona. Államtól fizetéskiegészítés az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében. Tűzfára évi 32 korona. Törvényszerinti természetbeni lakás vagy 300 korona évi lakbér.

Kötelessége: a presbiterium által reá bízott osztály vagy osztályok vezetése. Kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Pályázatok folyó évi augusztus hó 1-ig adhatók be a református iskolaszékhöz. Állás szeptember hó 1-én elfoglalandó.

Szabó Lajos,

református lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

Szerep (Bihar megye) református vegyesiskolájánál a tanító hősi halála miatt megüresedett állásra pályázat hirdetik.

Javadalom: 1. Az iskolafentartó szerepi egyháztól a) kézpénz 150·90 korona negyedévenként előre. b) 10 katasztrális hold szántó és 4 kat. hold rétföld haszonélvezete, ennek javadalmi jegyzőkönyv szerinti értéke 322·10 korona. 2. Államsegélyből (1913. XVI. t.-c.) 473 korona utánj fizetéskiegészítés. 3. Szerep községtől ismétlő iskolás leányok tanításaért heti 2 órán november, december, január, február, március hónapokban 75 korona. 4. Egyházi jegyzőségért, adókiivetésben segédkezésért 48 korona évnegyedévenként fizetve. 5. Lakás és kert természetben (2 szoba, előszoba, konyha, kamara s egyéb mellékhelyiségek). Kötelesség: az I—II. vegyes osztálynak a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint vezetése, az ismétlős leányok oktatása és egyházi jegyzőséggel járó teendők. Lelkészt s orgonistakántort. akadályoztatása esetén, egyházi törvényünk előírása szerint helyettesíteni tartozik.

Orvos, posta, vasút helyben, Püspökladány mellett. Okleveles férfitanítók pályázataikat f. évi július 27-ig alulírotthoz küldjék.

Állás szeptember 1-én foglalandó el.

Szerep (Bihar m.). 1917 június 28.

Nagy Márton,
református lelkész.

Pályázat.

A szentesi református egyház pályázatot hirdet egy férfi tanítói állásra.

Javadalma: 1100 korona törzsfizetés az egyház pénztárából s 100 korona az államsegélyből, ezenkívül természetben lakás, melyet az illető elfogadni tartozik, amennyiben az egyház bármikor lakást nem adhatna, a törvényben előírt lakbér.

Kötelessége: az egyháztanács által kijelölt osztályok, úgyszintén az ismétlősök, valamint az iskolai melléktárgyaknak (torna, slöjd stb.) tiszántúli egyházkerület által kiadott tanterv és rendeletek szerinti tanítása. Pályázati határidő július hó 31. A kellő okmányokkal felszerelt kérvények alólirott lelkészhez küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Böszörményi Jenő,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A nyiregyházi református egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra.

Javadalom: 240 korona kántori fizetés és 100 korona tanítói fizetés. Államsegély. Pályázati határidő 1917 augusztus 1.

Református lelkészi hivatal.

Pályázat.

A kisujszállási református főgimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy, halálozás folytán megüresedett *természettan-rajz-földrajz* szakos rendes tanári állásra. Okleveles pályázók hiányában a tanszék helyettessel is betöltetik.

Pályázhatnak okleveles tanárok vagy szakés alapvizsgát tanárjelöltek, akik a Nagymélt. Vallás- és Közokt. miniszter úrhoz címzett (mert a tanszék állami kinevezés alá esik) kellően felszerelt kérvényeiket 1917 augusztus 1-ig küldjék be alantírt igazgatótanács elnökéhez. Az állás elfoglalandó f. évi szeptember 1-én.

Javadalmazás: rendes tanár részére 2400 kor. évi törzsfizetés, mely 3200 koronáig emelkedhetik, 650 kor. lakás pénz, öt izben 200—200 kor. korpótlék, továbbá mindenkor a megfelelő állami fizetésekiegészítés. Helyettes tanár fizetése évi 2000 kor.

Kisujszállás, 1917 július 5.

Török Imre,
református lelkész,
az igazgató tanács elnöke.

Pályázat.

A dunántúli református egyházkerület elnöksége pályázatot hirdet a pápai református főgimnáziumban, nyugdíjazás folytán üresedésbe jött

- a) latin-magyar,
- b) történet-földrajz szakon rendes tanári állásokra.

Mindegyik állás javadalma

1. 2400 korona törzsfizetés. Ha azonban már régebbi idő óta szolgáló tanár választatik meg, az esetben a szolgálati éveinek megfelelő magasabb fokozatú fizetés.

2. Öt izben 200—200 korona korpótlék.

3. Családi pótlék, mint az állami tanároknál.

4. A szokásos állami fizetésekiegészítés.

5. Lakbér, kezdetben 710 korona.

Pályázhatnak református vallású okleveles tanárok.

A kellőkép felszerelt kérvények a református püspöki hivatalhoz folyó évi augusztus hó 10-ig adandók be.

Az állások 1917 szeptember 1-én foglalandók el.

Komárom, 1917 június hó 28.

gróf Tisza István,
főgondnok.

Németh István,
püspök.

Pályázat

református tanítónőképző-intézeti nevelőnői állásokra.

A nagyváradai református tanítónőképző-intézet internátusában üresedésben lévő két nevelőnői állásra pályázhatnak református vallású okleveles tanítónők. — *Javadalom*: évi 800 korona 10 havi előleges részletekben, lakás és teljes ellátás. (Az ellátás szept. 1-től jún. 30-ig.) — *Kötelesség*: a rendtartási szabályzatban előírt összes nevelőnői teendők (a növendékekre való állandó felügyelet s az egyik állásnál az igazgatói irodai teendőkben való segédkezés) végzése.

Előnyben részesítetnek, akik németül teljesen jól beszélnek s akik az irodai teendők végzésében gyakorlottak. Az igazgatótanács elnökséghez címzett születési anyakönyvi kivonattal, oklevéllel, működési bizonyítvánnyal és hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények 1917 augusztus 10-ig az intézet igazgatóságához küldendők be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó s a szolgálat 1 évig kötelező.

A fenntartótestület az állások nyugdíjigény-jogosulttá tétele ügyében lépéseket tesz.

Nagyvárad, 1917 július 10.

Sulyok István s. k.,
igazgatótanács elnök.

Nagy Vilmos s. k.,
igazgató.